
How to cite: Godechot, Olivier and Lasse Folke Henriksen. 2024. "De rigeste møder ikke længere fattigrøvene i kantinen", *Politiken*, September 5th.

De rigeste møder ikke længere fattigrøvene i kantinen Ulighed

OLIVIER GODECHOT, PROFESSOR,
SCIENCES PO
LASSE FOLKE HENRIKSEN, LEKTOR,
COPENHAGEN
BUSINESS SCHOOL

I EN ÅRRÆKKE har der i medier og blandt politikere og forskere været stort fokus på, at eliten, de højestlønnede, i stigende grad isolerer sig i særlige boligområder. Den geografiske isolation afspejles i skoler og fritidsaktiviteter, hvor børn i stigende grad er sammen med børn, der ligner dem selv socioøkonomisk. Frygten har været, at forståelsen mellem grupper med forskellige levevilkår og erfaringer vil dale, og at det i sidste ende kan gå ud over sammenhængskraften i samfundet.

Men skolen, hallen og villavejen er ikke de eneste steder, hvor den demokratiske samtale foregår. Frokostbordet, skurvognen, kopimaskinen og kontoret danner og-

så ramme om udveksling af livserfaringer og politiske standpunkter. Et stort tema i den klassiske sociologi var netop, at arbejdet i moderne markedssamfund udgjorde en central kilde til solidaritet og sammenhængskraft inden for og mellem sociale grupper.

Danske lønmodtagere bruger formentlig flere timer om dagen på social kontakt med kollegaer end på at snakke med naboen over hækken.

Arbejdslivet som kilde til social kontakt mellem forskellige samfundsgrupper er imidlertid under pres. Der sker i disse år en stor opsplittning på arbejdsmarkedet i verdens mest velstående økonomier: Lønmodtagereliten går i stigende grad på arbejde med sig selv. De isolerer sig på arbejdsmarkedet. Det finder vi i et nyt studie, der bygger på detaljerede lønregistre på arbejdspladsniveau i 12 højindkomstlande i Europa, Nordamerika og Østasien.

ULIGHEDEN PÅ arbejdsmarkedet har været stigende i de fleste højindkomstlande gennem de seneste 30 år, og vi ved, at det blandt andet skyldes, at specifikke arbejdspladser, særligt inden for finans og højteknologi, tilbyder mange velbetalte stillinger. Men hvordan ser det mere generelt ud

med chancerne for social kontakt mellem forskellige løngrupper på det danske arbejdsmarked?

Forestil dig en rangordning af lønmodtagerne på det danske arbejdsmarked i 100 lige store løngrupper fra de højest- til de lavestlønnede. Vores data viser, at hvis vi udvælger en lønmodtager fra den højestlønnede gruppe på arbejdsmarkedet – top-1 procent – har vedkommende 9 gange større chance for at arbejde sammen med kollegaer, der også tilhører top-1 procent, end hvis det danske arbejdsmarked var et simpelt lotteri. Eliten har altså en enorm oversandsynlighed for at arbejde sammen med sig selv.

Sådan har det ikke altid været. Koncentrationen af toplønnede medarbejdere er faktisk næsten fordoblet de seneste 25 år. I Frankrig var koncentration af top-1-procent – lønmodtagere allerede i midt-90'erne på det niveau, Danmark er på i dag, og sidenhen er den steget til et niveau, hvor chancen for at arbejde sammen med andre fra top-1 procent nu er 16 gange større, end hvis fordelingen var lige.

På tværs af lande fra Danmark og Frankrig til Norge, Sverige, Tyskland, Holland, Tjekkiet, Ungarn, Spanien, Canada, Sydko-

rea og Japan fandt vi en stigende isolering af de højestlønnede grupper fra resten af arbejdsmarkedet.

SPØRGSMÅLET ER, hvad denne isolering skyldes. Studiet identificerer fire samfundstrends, der hænger tæt sammen med udviklingen: afindustrialisering, digitalisering, finanssektorens størrelse og ikke mindst nedskæringer/omstruktureringer af arbejdspladser. F.eks. betyder nedskæringer eller outsourcing typisk afskedigelse af lavtlønsmedarbejdere, hvilket fører til en øget koncentration af folk i toppen af lønhierarkiet på arbejdspladserne. Ligeledes har de store industrivirksomheder traditionelt set bestået af lønmodtagere fra meget forskellige sociale klasser, så tabet af industrielle jobs til fordel for serviceerhvervene har ført til en større opdeling af arbejdsmarkedet i lav- og højløns-virksomheder.

Kigger man til Frankrig, får man en indikation af, hvilke konsekvenser store afstande mellem eliten og den bredere befolkning har for demokratiets tilstand. Den højrenationale bevægelse står stærkere end nogensinde, og Gule Veste og brændende biler i Paris' gader er udtryk for underklassens frustration over manglende

muligheder.

Der har i vestlige demokratier længe været en diskussion af problemerne ved, at økonomiske og politiske eliter lukker sig mere og mere om sig selv, og at der sker en polarisering af verdensanskuelser og politiske værdier mellem eliten og den almene befolkning. Populistiske partier fødes ud af en stadig større vrede i de befolkningsgrupper, som har en oplevelse af, at deres stemmer ikke bliver hørt. En stadig større gruppe mennesker føler sig efterladt på perronen og møder aldrig dem, der er placeret øverst i samfundshierarkiet.

Danmark bryster sig af at være et af verdens mest lige samfund med en høj grad af sammenhængskraft mellem sociale grupper. Men denne sammenhængskraft er under et stadig større pres. Hvis vi fortsat ønsker et sundt demokrati, hvor danskere med forskellige livssituationer er i daglig kontakt med hinanden, bør elitens isolering vække bekymring.